

Не полишаючи наукових занять, Боецій вдався до політичної діяльності, набув високого політичного статусу в Остготському королівстві за Теодоріха Великого: став сенатором, у 510 – консулом. У 522 р. Теодоріх, який високо цінував всебічну освіченість і особисті якості Боеція, підніс його до посади *Magister officiorum* (начальника служб, фактично першого міністра королівства). У 523 р. Боеція звинувачено в причетності до змови проти короля, заарештовано і ув'язнено в Кальвенцано. В очікуванні страти Боецій написав (у прозі й віршах) свій головний твір «Розрада від філософії», який став однією з найпопулярніших книг пізньої античності та Середньовіччя і мав значний вплив на європейську літературу [2].

Боецій прагнув донести ідеї основних грецьких філософів до читачів, які володіли тільки латиною. Ця місія мала бути реалізована, насамперед, через переклади: Боецій мав за мету перекласти всі твори Аристотеля та Платона. Проте через передчасну смерть Боецію не вдалося завершити свій проект. Він підготував новий переклад і коментар до «Ісагоги» Порфирія, а також переклав твори Аристотеля «Категорія», «Аналітика», «Про тлумачення», «Топіка». Ці тексти аж до самого XIII століття були чи не єдиним джерелом вивчення Аристотеля [2; 3].

На думку вчених, переклади Боеція вплинули на середньовічну філософію й теологію, оскільки аж до XXI ст. праці Аристотеля були відомі винятково завдяки його перекладам. Низка проблем, порушених мислителем, досі не втратили актуальності та є предметом розмірковувань у сучасній філософії та релігії. Боецій проголошений Католицькою церквою святим (мучеником) локального значення. Вшановується церквою у м. Павії (Італія), де він був страчений, день його пам'яті – 23 жовтня [2].

Література:

1. Збірник наукових праць В. О. Подміногіна з історії та теорії перекладу. Харків: Вид-во НУА, 2017. 468 с.

2. Симчич М. В. Боецій. URL:

[https://vue.gov.ua/%D0%91%D0%BE%D0%B5%D1%86%D1%96%D0%B9 \(%D0%9C. %D0%92. %D0%A1%D0%B8%D0%BC%D1%87%D0%B8%D1%87\)](https://vue.gov.ua/%D0%91%D0%BE%D0%B5%D1%86%D1%96%D0%B9 (%D0%9C. %D0%92. %D0%A1%D0%B8%D0%BC%D1%87%D0%B8%D1%87) (дата звернення: 01.10.2023).) (дата звернення: 01.10.2023).

3. Chadwick H. *Boethius. The Consolations of Music, Logic, Theology, and Philosophy*. Oxford: Clarendon Press, 1981. 313 p. URL: https://www.academia.edu/73601351/Boethius_the_Consolations_of_Music_Logic_Theology_and_Philosophy (Last accessed: 28.09.2023).

ШКОЛА ПЕРЕКЛАДАЧІВ ТОЛЕДО

Поцілуйко А.

гр. АУП-17

Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка

Наук. керівник – к.філол.н, доцент Загородня Л. З.

Перший заклад, де навчали перекладачів з арабської латиною, був започаткований лише у XII столітті – у місті Толедо (Іспанія). Його заснував Дон Раймундо, архієпископ Толедо з 1126 по 1154 рік. Цей чернець-бенедиктинець глибоко розумів важливість арабської філософії для осягнення Аристотеля і вирішив зробити її приступною для тих, хто читав книжки, написані латиною [2].

Школа пройшла два окремі періоди, розділені перехідною фазою. Перший очолив архієпископ Толедо Реймонд у XII столітті, який сприяв перекладу філософських та релігійних творів, переважно з класичної арабської мови на латинську. Серед

перекладів були наукові твори з алхімії, алгебри, геометрії, фізики, астрономії, філософії, діалектики, медицини. За часів кастильського короля Альфонсо X у XIII столітті перекладачі більше не перекладали латинською мовою, цільовою мовою стала іспанська, що сприяло стандартизації іспанської мови.

Традиційно Толедо був центром багатомовної культури і мав першорядне значення як центр навчання та перекладу. Численні класичні твори античних філософів і вчених, які були перекладені арабською мовою під час ісламського золотого століття, були добре відомі в Аль-Андалусі, як і ті, що належали до школи неоплатонізму (Арістотеля, Гіппократа, Галена, Птолемея тощо), а також праці античних філософів та вчених з Персії, Індії та Китаю. Це дало можливість дізнатися про багато стародавніх класичних дисциплін, які взагалі були недоступні для Західної Європи. Частина арабської літератури також була перекладена латинською, івритом [1].

До перекладацької праці Раймундо залучив одного з найвидатніших вчених – Домінго Гундісальво, архієпископа Сеговії, який переклав значну частину енциклопедії «Книга лікування» Авіценни, а також «Цілі філософів» аль-Газалі та «Каталог наук» аль-Фарабі. Але Гундісальво не знав арабської мови. Він використовував єврейських або мусульманських посередників, які перекладали з арабської кастильською мовою, а потім сам перекладав вже з кастильської латиною.

Найвизначніший із толедських перекладачів був, безперечно, Джерардо з Кремони (1114–1187). Завдяки стислій нотатці про його життя і працю, залишеній його учнями, ми знаємо, що Джерардо прибув до Толедо після закінчення науки в Італії, щоб дізнатися більше про «Альмагест». Цей монументальний астрономічний трактат Клавдія Птолемея, визначного грецького астронома II століття, існував на той час лише в арабському перекладі. Джерардо знайшов багато наукових праць арабською мовою в Толедо і відразу ж почав вивчати цю мову, аби прочитати їх і згодом перекласти латиною. Всього він переклав понад сімдесят праць, у тому числі й трактат «Альмагест», переклад якого завершив у 1175 році [2].

«Толедській школі» належить видатна роль в ознайомленні середньовічної Європи з науковими та філософськими досягненнями попередніх цивілізацій. Перекладачі Толедо суттєво вплинули на формування західноєвропейського наукового світогляду. Саме завдяки їм Європа відкрила для себе Арістотеля та Платона. Все це створювало підґрунтя для заснування тут перших університетів [3].

Література:

1. Школа перекладачів Толедо. URL: https://hmn.wiki/uk/Toledo_School_of_Translators (дата звернення: 04.10.2023).
2. Мандрівки часом- історичний сайт. URL: <https://travel-in-time.org/uk/mandrivki-chasom/toledska-shkola/> (дата звернення: 04.10.2023).
3. Кияк Т. Р. Перекладознавство (німецько-український напрям): підручник. Київ: ВПЦ «Київський університет», 2009. 543 с. URL: <https://studfile.net/preview/7525197/> (дата звернення: 04.10.2023).